צו אַלע די, וואָס ווילען בויען „יבנה".

פון הלל צייטלין.

II

קנון וועגערען, פעסערען, שענערען און מוטיגערען מוסר פונם „פראָסטען מוסר פון חומש" גענט עס נושם. יעדער אַנדער מוסר מוסר אוז: א) אַדער אַ פערחרטן פערזונג און פערמוטיגונג פון אַט דעם „פראָסטען מוסר", ב) אַדער אַ פעמקרעמונג און אַ פערדרינגונג פונם חאָזנען מוסר, ג) אַדער אַ צוגרייטונג פון פערדרינגונג און פערטעפונג פון אונז און פון פערקרעמונג און פערדרעחונג פון דער צווייטער זעט. ד) אַדער און יסוד פלעגט מאַקן דער „פראָסטער מוסר פון חומש", נור ער ווערט אַזוי ווייט אויפגעטרעטן און אויפגעשטעלט, בנוי פונ'ם גרויסען, הייליגען, רוהיגען און אויפגעבען לעבענס • אמת ווערט אַדער אַ פאַנגטאַזיע, וואָס מוט דער ווערק לוכקענט גאָר נושט צו טחון אַדער אַ טויטע אַפּסטראַקציע, אַדער אַ פּלאַטאָנישע פּישער פּלפּול אַדער, וואָס אוז נאָך ערגער, אַ צביעות און אַ שקר.

אויף וויפיל יעדער אַנדער מוסר אוז אַ פערחרטנונג און פערטעפונג פונ'ם „כישען מוסר מוז ער געווינם פון יעדען אין גנסט אויסטעלעפטען יודען נוט נור געשטוידרט ווערען, נור אויך אין לעבען שטרענג דורכגעפירט ווערען. אויף וויפיל אַפּער יעדער אַנדער מוסר פערקרימט און פערדרעהט, צוטרעטן, פערשפּוצט, טרעפט אונדער און פערפלאַנטערט דעם רוהיגען, אמת'ן און אונגעכען תנ"ך-מוסר, מוז ער פון אונז אונבעדינגט אָפּגעוועגט און דערוועגערט ווערען.

איך מוז דערבייַ צוגעבען, אַז אַפילו מיט די פערדרוסנען און פערטעפונגען דאַרף מען אויך זעהר און זעהר פאַרזיכטיג זיין, אונדערהויפט דורך דעם, וואָס מענשען בויען אַזוי אַרום אַ חאַד טאָר אונדער זיי וואָבען דעם בין אויפגעשטעלט און, טאָר ערגער, בעת זיי פרעגען ביידים די יסודות פונ'ם טון.

בכלל וואָלט מען זיך געפרויט אַפּטער און טיפער אָבשטעלען אויף דעם אויסחרוק פון קהלת: „ראה זה מצאתי אשר עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו השבונות רבים". צו וואָס זאָל מען זוכען און קריגען אויף הויכע און פערדרעהטע מדרגות, ווען מען אוז נאָך לגמרי נוט פאַרטיג מיט'ן אויסמאַכען „ואהבת לרעך כמוך" און מיט די יסודות פון „קדושים תהיו". און אַפילו מיט'ן אויסמאַכען: „לא תגנוב", מיט אויג פאַכען „לא תעשוק", מיט'ן אויסמאַכען „לא תונו איש עמיתו" אוז מען נאָך ווייט, ווייט נוט אין אַרחטונג?...

יעצט אַ פּאָר ווערטער וועגען דער אָרגאַניזאַציע פון „יבנה":

מיין אַרעמע פעריזאָן שפּולט חאָ און דעם עניין פון „יבנה" קיין ראָל נושט. איך בין נור חשר מעוזיר דערצו. ווייטער זאָלען קומען אַנדערע און גרינדען עס. בין וואָסען יענע אַנדערע פעראַיינגען זיך בין איך געצוואונגען צו זיין דער אויגגעצייגער טהוער אין דעם. איך בעט דערוויבער אַלע, וואָס האָבען זיך אָבגעשרופען אויף מיין „גרויסען רוף פון דער שעה" צו אָפּרופען זיך יעצט גאַנצאַמאָל שרייפטלוך און, אויב מעגלוך, איך מוחלוך. דאָס מאָל בעט איך די חברים צו שרייבען מיר וואָס קורצער און וואָס זאַכלוכער. מען דאַרף מיר אויפגעבען אויטפאַך: 1) אַ קורצע ביאָגראַפיע פונ'ם פעריזאָן. 2) צו וויל דער וואָס שרייבט זיין אַנ'אַקטיווער מיטגלוד, צו בלויז אַ פאַקטיווער, ד"ה בלויז אַ מיטפיהלענדער. 3) צו אוז דער וואָס שרייבט אַ ל ו ן אוז זיין וועלען זיך אַנשלוסען צו „יבנה", אַדער עס אוז דאָ אַחום אוחם אַ גאַנצע גרופּע און. פון וועגען חברים פעשטעהט די גרופּע. 4) צו אוז דער מענש וואָס שרייבט גרופּע צו קומען אויף אַ צוזאַמענקאָמען, ווען עס וועט געשאַפען ווערען אַ יחידישע מעגלוכקייט צוגייטצוהרעטען אוחם.

„יבנה" אוז נאָך נושט געפּייט געווארען. אַל התחלות קשות ופפרט נאָך ווען מען דאַרף מחון אַ זאַך, וואָס דאָס נוט צו מחון, נוט מיט קיין מאַטעריעלען ריזוק פון וועמען נוט אוז, נוט מיט קיין פּעוליים טוהלען, נוט מיט קיין צחקה-פּוישקע, נוט מיט קיין פּאַרטיי, נוט מיט קיין פּאָליטיק, נור מיט בלויען רוגעם אַפּטאָליוט-אַנגאַזוגעגוצינען ווילען און אַנגעלוכסטע שטרעבונג צו בעפרייען זיך און אַנדערע צו ערשט און קריש הקדישים פון דער נשמה און ערשט נאָכחער — צו מתקן זיין אַליין, וואָס עס לאָזט זיך נאָך צו מחקן זיין. די ערשטע חסידים האָבען שוין לאַנג מסליין געווען אויף דעם פסוק: „והיה לפנות יקרים ולחנה אין יקרים". ווען מען דאַרף עפּעס אַ וואָכעדיגע זאַך שאַפען געמוגען זיך גלייך גאָל-פּאַלטער, ווען עס דאַרף אָבער אַ חשבערע זאַך געשאַפען ווערען קומט עס אָן זעהר שווער.

קומט אויהר אַלע, וואָס האָבען זיך אָפּגעפרעגען אויף מיין „גרויסען רוף פון דער שעה") און אויך אַנדערע פעריזאָנען וואָס האָבען ערגנט אָפּגעדיגט גאָבנעדיגקייט וועגען דער גרויסער ווערקקייט פון „יבנה", פערראַזנגט אונד און הויבט אָן די זאַך צו רשאַלמן דאָן. מיט בלויז הסכמות און שענע פּראָזען קען מען דאָ גוט אָנקומען. די פעריזאָנען און ווערשאָ, וואָס האָבען צו טור גישטרעבען וועגען „יבנה", פעשט אונד צו ווענדען זיך צו מיר פערזעטליך אויך אַנדערע פערזאָנען קעגען זיך צו מיר ווענדען וועגען דעם עניין פערזעגליך, אונד מיין גרוים צו זייער דינגסט צו יעדער צייט.

„יבנה" האָט נאָך דערוויל נוט קיין פּראָגראַם און קיין סטאַטוטען: דאָס אַליין וועט אויסגעאַרבייט ווערען אויף אַ צוזאַמענקאָמען, אויב עס וועט געשאַפען ווערען די מעגלוכקייט צו צוגרייטען אוחם. דערוויל בין אוז געצוואונגען אַרויסצוזאָגען טויז דאָס וואָס אויך פערזעגליך דענק און פוהל וועגען דעם צוועק לעבען פון ישראל אונצוגען, וואָס ווייל אַרויסגעדרעהט אוז די רעהען פון „יבנה" אַדער וואָס ווייל בכלל לעבען לויט די יסודות פונ'ם רוגעם יודענטום.